

Inspektion av Migrationsverkets asylprövningsenhet 2 och asylprövningsenhet barn i Malmö den 6–8 mars 2013

Inspektionens genomförande

Inspektionen genomfördes i Migrationsverkets lokaler på Östra Farmvägen 5 och 12 i Malmö. Inför inspektionen hade JO:s medarbetare granskat beslut och domar i de ärenden där migrationsdomstol hade ändrat eller återförvisat ärenden från en av asylprövningsenheterna i Malmö (f.d. asylprövningsenhet 3) under perioden 1 september 2012–31 december 2012. Därutöver hade ett urval av de offentliga biträden som förordnas av asylprövningsenheterna i Malmö beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på enheternas arbete.

Inspektionen inleddes med ett möte vid vilket enhetschefen för asylprövningsenhet 2, Gunilla Wiklander Andersson, och enhetschefen för asylprövningsenhet barn, Anneli Jacobsson, närvarade. Därutöver deltog teamledarna Sara Jacobsson och Aisha Butt, beslutsfattarna Anna Karin Odhner och Marko Ketola samt handläggarna Naida Pilav och Johanna Stensson.

Efter det inledande mötet granskades drygt 140 akter. Kompletterande uppgifter inhämtades från berörda tjänstemän. Medarbetare från JO närvarade även vid tre asylutredningar.

Inspektionen avslutades med ett möte vid vilket byråchefen Lina Forzelius sammanfattade vad som hade kommit fram. Vid det avslutande mötet närvarade enhetschefen Gunilla Wiklander Andersson samt teamledarna Aisha Butt, Sara Jacobsson och Marina Nillund.

Efter inspektionen ställdes vissa kompletterande frågor till asylprövningsenheterna som besvarades skriftligen. Enheterna tillställdes även protokollet för eventuella synpunkter. Svaren har till stor del infogats i detta protokoll.

Uppgifter från asylprövningsenheterna i Malmö

Vid det inledande mötet med tjänstemän vid asylprövningsenheterna framkom bl.a. följande.

Generellt

Asylprövningsenheterna i Malmö har nyligen genomgått en relativt stor omorganisation. Tidigare fanns det tre vuxenprövningsenheter och en blandad enhet som handlade såväl barn- som vuxenärenden. Sedan den 14 januari 2013 finns det fyra vuxenprövningsenheter och en barnenhet som även handlägger vuxenärenden. Många anställda har fått byta enhet i samband med omorganisationen. Även ärenden har flyttats mellan enheterna. Varje enhet har nu 32–34 årsarbetskrafter. Enheterna är indelade i team. På asylprövningsenhet 2 finns det tre team med tio personer i varje. Teamen består av en teamledare, tre beslutsfattare, fem handläggare och en assistent. På asylprövningsenhet barn finns det fyra team, varav tre arbetar med barnprövning och ett med vuxenprövning. Teamen består av mellan sju och nio personer; en teamledare, en eller två beslutsfattare, fyra till fem handläggare och en assistent.

Att en ny enhet bildats beror på att antalet ärenden har ökat kraftigt sedan sommaren 2012. Drygt 40 personer har nyanställts. Det har varit enkelt att rekrytera personal med relevant högskoleutbildning. De flesta som anställts är, liksom övrig personal på enheterna, jurister, statsvetare, samhällsvetare eller beteendevetare. Det har dock varit betydligt svårare att rekrytera personer med erfarenhet av asylprövning. Beslutsfattartjänsterna har därför varit svåra att besätta. Efter att de personer som nu har anställts har genomgått erforderliga utbildningar räknar enheterna med att under år 2014 kunna arbeta ned uppkomna balanser.

Som ett pilotprojekt är barnprövningsenheten i Malmö också ansökningsenhet. Med projektet vill man undersöka eventuella fördelar med att samma enhet mottar och handlägger asylansökningar.

Utbildning m.m.

Migrationsverket har nyligen tagit fram en nationell utbildning för asylhandläggare. Utbildningen sker till viss del på respektive enhet, till viss del centralt, se aktbilagorna 18 och 20. I den centrala utbildningen ingår ett antal fördjupningskurser. Enligt Migrationsverkets centrala riktlinjer ska alla handläggare kunna hantera asylansökningar från samtliga länder.

På barnenheten har nästintill alla handläggare och beslutsfattare genomgått specialutbildningar i hur man intervjuar barn. Enheten har även anlitat en psykolog som besökt enheten och föreläst om vad man bör tänka på när man utreder barns asylskäl (bemötande, metodik m.m.). Handläggare och beslutsfattare har därutöver ett bra stöd för utredningen i verkets intervjuguide avseende barnutredningar.

Handläggningstider, balanser m.m.

Våren 2012 var den genomsnittliga handläggningstiden på f.d. asylprövningsenhet 3 cirka 100 dagar och målsättningen var att minska tiden till 90 dagar. Varje handläggare hade under denna period cirka 25–30 ärenden i balans. I nuläget är den genomsnittliga handläggningstiden cirka 149 dagar på asylprövningsenhet 2 och

162 dagar på asylprövningsenhet barn (den angivna tiden för barnenheten avser både barn- och vuxenärenden). Varje handläggare har cirka 50 ärenden i balans.

Asylprövningsenheterna arbetar inte längre efter den prioriteringsordning som verksamhetsområdeschefen angav under hösten 2012 (VCA 57/2012).

Prioriteringsordningen upphörde den 21 januari 2013. I dag ska inga ärenden ”parkeras” utan samtliga ärenden ska utredas. Att prioriteringsordningen upphört är enligt asylprövningsenheterna bra.

Kvalitetssäkring och egenkontroll

För varje ärende ansvarar en handläggare eller en beslutsfattare som följer ärendet från början till slut. Om en handläggare är ansvarig för ett ärende kan, om ärendet är mer komplicerat, även en beslutsfattare knytas till ärendet. Enheterna i Malmö arbetar emellertid inte som enheten i Uppsala där en beslutsfattare knyts till varje ärende. Den främsta anledningen till detta är att enheterna i Malmö anser att organisationen blir mer flexibel och mindre sårbar genom det valda arbetssättet. Handläggaren kan vända sig till vilken beslutsfattare som helst vid de föredragningar som ska ske (se nedan) och kan sätta upp beslutet på någon av de beslutsfattare som är i tjänst. Om en beslutsfattare är ansvarig för ett ärende sätts beslutet alltid upp på en annan beslutsfattare.

Det finns en ny, centralt fastställd, föredragningspromemoria (checklista) som enheterna arbetar utifrån. Enligt denna ska handläggaren flera gånger under handläggningen föredra ärendet för en beslutsfattare. För ärenden rörande ensamkommande barn (BUV-ärenden) finns, förutom den checklista som tillämpas i alla ärenden, även en särskild checklista inför den barnkonsekvensanalys som ska göras.

Teamen samlas 15 minuter varje morgon. Därvid diskuteras bl.a. vad som ska göras under dagen. En dag i veckan har teamen ett längre möte om cirka en timme. Under dessa möten behandlas mer komplicerade ärenden, nya rättsliga ställningstaganden, vägledande domar etc. Samtliga vägledande domar publiceras även på verksnätet.

Teamledarna ska därutöver genomföra två s.k. medsittningar och två ärendegenomgångar varje månad. Vid ärendegenomgångarna går teamledaren igenom ärendena från början till slut och kontrollerar allt från att aktbilagering har skett på ett korrekt sätt till att beslutet är väl underbyggt och väl formulerat. Med hänsyn till den höga arbetsbelastningen har ärendegenomgångar och medsittningar inte hållits i önskvärd omfattning sedan hösten 2012. Att teamledarna inte har tid att ge den feedback och coaching som eftersträvas får konsekvenser för verksamheten. Problemet har lyfts till central nivå.

Tidigare har teamledare och beslutsfattare inte haft regelbundna möten för att diskutera ärendehandläggning, enhetens praxis m.m. I samband med omorganisationen, och efter att ha sett hur enheten i Uppsala arbetar med dessa frågor, har man dock bestämt att sådana möten ska hållas cirka en gång i månaden.

En gång i månaden har enheterna också ett en till två timmar långt möte med en processförare från förvaltningsprocessenheten och en expert från asylstaben. Processföraren redogör för förvaltningsprocessenhetens tolkning av migrationsdomstolens senaste domar där beslut från enheterna i Malmö har överprövats och vad enheterna bör tänka på med anledning därav. Experten redovisar vilka typer av ärenden som återförvisats och vilka slutsatser man kan dra av detta. Denna återkoppling är mycket värdefull för enheternas arbete med kvalitetssäkring och förbättringsåtgärder. Experten redogör även för nya rättsliga ställningstaganden, nya domar, vilka mål som har beviljats prövningstillstånd m.m. Enheterna har vid dessa möten också möjlighet att ta upp egna frågor.

Om en handläggare eller beslutsfattare har ett särskilt komplicerat ärende som han eller hon behöver diskutera finns det möjlighet att boka tid hos någon av de två asylprövningsexperten från asylstaben som sitter i nära anslutning till asylprövningsenheterna.

Migrationsdomstol ändrade eller återförvisade 9 % av de överklagade ärenden som avgjordes av f.d. asylprövningsenhet 3 förra året. När det gäller ärenden rörande ensamkommande barn var siffran 18 %. Snittet i landet låg på 12 %. Den höga ändringsfrekvensen avseende ensamkommande barn beror enligt asylprövningsenhet barn bl.a. på att Malmö har en högre andel ärenden där åldersfrågan är tvistig än t.ex. Uppsala. En annan orsak är att det i högre utsträckning tillkommer nya omständigheter i barnärenden än i vuxenärenden. I samband med en generell granskning har Migrationsverkets expertgrupp för asylprövning analyserat skillnaderna i ändringsfrekvens och kommit fram till att de inte beror på att Malmö har utvecklat någon egen lokal praxis utan att skillnaderna är hänförliga till omständigheterna i det enskilda fallet.

Med anledning av att JO fått in synpunkter på att asylansökningar från afghaner som har konverterat till kristendom bedöms olika upplystes följande. Det har uppmärksamats att verkets praxis i denna fråga inte har varit enhetlig. Nyligen kom ett rättsligt ställningstagande från Migrationsverkets rättschef som behandlar hur dessa ärenden ska utredas (se RCI 26/2012).

Under våren 2012 genomfördes ett pilotprojekt i Malmö för att utveckla en intern metod för kvalitetsgranskning. Samtliga beslut från en enhet under en månads tid (cirka 100 beslut) granskades. Granskningen utfördes av en grupp bestående av en expert från asylstaben, en person från verkets rättsenhet, en person från förvaltningsprocessenheten i Malmö, en teamledare från asylprövningsenheten i Boden samt en teamledare och en beslutsfattare från asylprövningsenheten i Malmö. Därefter har ytterligare ett projekt genomförts i Boden. Det är nu tänkt att resultatet av studierna ska leda till en metod för kvalitetsgranskning som kan användas i hela landet.

Granskningen i Malmö utvisade vissa brister gällande handläggningen bl.a. avseende aktbilagring, dokumentation och hantering av originalhandlingar. Den

allvarligaste bristen som påvisades var dock att handläggare och beslutsfattare inte klargjorde för sökanden om det fanns tveksamheter eller oklarheter i dennes berättelse som gjorde att trovärdigheten kunde ifrågasättas. Med anledning av de iakttagelser som gjorts upprättades en handlingsplan för att komma till rätta med bristerna. En åtgärd som ingick i handlingsplanen var att föredragningarna för beslutsfattarna, i samband med de muntliga utredningarna, skulle standardiseras. Efter en tid märktes resultat av arbetet. Handläggarna var mer förberedda inför föredragningarna och dessa var mer strukturerade. Efter omorganisationen i januari har asylprövningsenhet 2 kunnat konstatera att föredragningarna blivit mer heterogena igen. Bland annat med anledning därav kommer asylprövningsenhet 2 troligtvis att genomföra en mindre studie avseende trovärdighetsaspekter i april 2013.

Med anledning av att det framförts till JO att vissa handläggare eller beslutsfattare inte bemöter asylsökanden på ett professionellt sätt upplystes följande. Enheterna arbetar aktivt med bemötandefrågor på gruppnivå, men för att kunna arbeta vidare med dessa frågor på individnivå krävs det att enhetsledningen får kännedom om vem eller vilka personer som brustit. Såvitt enhetschefen Anneli Jacobsson kan minnas har hon endast två gånger på sex år fått ta emot konkreta klagomål på handläggares eller beslutsfattares bemötande.

Den inledande fasen av asylprocessen

Asylprövningsenhet 2 handlägger i princip endast ärenden som kommer från ansökningsenheten i Malmö. Ansökningsenheten lämnar övergripande information om asylprocessen till den sökande och bokar tid för muntlig utredning hos asylprövningsenheten. Informationen lämnas både skriftligen och muntligen. Den handläggare vid asylprövningsenheten som bokas in får per automatik en bokning i sin elektroniska kalender. På ansökningsenheten får den asylsökande, sedan i januari 2013, kallelsen till utredningen i handen. I kallelsen finns bl.a. kontaktuppgifter till sökandens handläggare. Har sökanden önskemål om ett särskilt offentligt biträde, vilket förekommer i cirka fem procent av fallen, kan en utredning inte bokas in omedelbart. Detta beror på att beslut om huruvida biträde ska förordnas eller inte måste fattas och kontakt med det önskade biträdet tas innan så sker. Sökanden får i dessa fall kallelsen till utredningen efter några dagar.

När ärendet kommer in till asylprövningsenhet 2 beslutar en teamledare om offentligt biträde ska förordnas. Om så ska ske lämnar teamledaren förslag på biträde. Assistenterna utför sedan de administrativa arbetsuppgifterna i samband med förordnandet. Uppdragen fördelas huvudsakligen jämnt mellan de offentliga biträden som anmält sitt intresse för att bli förordnade och tidigare förordnats av verket, förutsatt att det inte finns några anmärkningar gentemot biträdet. Är det ett mer komplicerat ärende väljs dock som regel en jurist som har särskilda kunskaper avseende det land sökanden kommer från eller annars framstår som särskilt kvalificerad.

Om det under den muntliga utredningen visar sig att det föreligger ett behov av offentligt biträde avbryts utredningen och ett biträde förordnas.

Den första muntliga utredningen i vuxenärenden genomförs regelmässigt inom tre veckor. Mottagningsenheten har vid denna tidpunkt sällan hunnit genomföra det mottagningssamtal som egentligen bör hållas före den muntliga asylutredningen.

När det gäller ensamkommande barn är asylprövningsenhet barn, som framgått, även ansökningsenhet. Den asylsökanden får vid ansökningstillfället information om att han eller hon initialt kommer att hänvisas till ett tillfälligt boende men sedan kommer att anvisas ett permanent boende. Den asylsökande får därutöver information om att en god man och ett offentligt biträde kommer att förordnas samt om att han eller hon kommer att få gå i skolan. Information om fotografering och ”daktning” ges också. Den unge informeras även om hur utredningen av asyl-ärendet kommer att gå till och om den åldersbedömning som kan bli aktuell. Inom en till två dagar, och som allra längst två veckor, ska den unge ha anvisats en viss boendekommun. Om asylprövningsenhet barn fortsätter att handlägga ärendet förordnas en god man och ett offentligt biträde för den unge. Sökanden kallas därefter, genom sin gode man, till ett mottagningssamtal och, inom en månad, till asylutredning.

Om ett offentligt biträde uppvisar brister anmäls detta till vissa speciellt utsedda personer inom Migrationsverket. Dessa personer är verksjurister och kopplade till verksamhetsområdet rättslig styrning. En av dem är placerad i Malmö, i övrigt är de spridda över landet. Beslut om att ett biträde ska föras upp på verkets förteckning över offentliga biträden som brustit i utförandet av sitt uppdrag fattas därefter av Migrationsverket centralt. En anmärkning görs alltid i det enskilda ärendet.

Den muntliga utredningen

Enligt asylprövningsenheterna är det önskvärt att det offentliga biträdet och den asylsökande träffas innan den muntliga utredningen äger rum. När ett offentligt biträde förordnas upplyses denne om att klienten bör kontaktas inför utredningen. Biträdet har alltid minst två veckor på sig att göra det. Om så inte har skett möjliggör enheterna för den sökande att få samtala ostört med sitt offentliga biträde under en kort stund. I regel har det offentliga biträde som förordnats för ett ensamkommande barn hunnit träffa sin klient innan den muntliga utredningen äger rum. I vuxenärendena händer det relativt ofta att så inte har skett.

Utredningen av vuxenärenden genomförs regelmässigt av en handläggare eller beslutsfattare. Utredaren ställer både frågorna och för protokollet. Vid i princip samtliga utredningar på barnenheten deltar två personer, varav en leder utredningen och en för protokoll.

Vid de muntliga utredningarna ska handläggare eller beslutsfattare ställa öppna frågor kring asylskälen och så långt som möjligt låta sökanden fritt berätta sin historia. Ibland är det dock svårt att få sökanden att göra detta. När oklarheter föreligger eller då sökanden lämnar motsägelsefulla uppgifter ska dessa utredas.

För ärenden avseende ensamkommande barn finns en standardiserad intervjuguide (se ovan).

Tidigare avsatte asylprövningsenheterna i Malmö tre timmar för en muntlig utredning avseende en vuxen asylsökande. Protokollet lästes då regelmässigt upp innan den muntliga utredningen avslutades. I dag avsätts två och en halv timme för både vuxna och barn. Detta leder till att det inte alltid finns tid för att gå igenom protokollen. I dessa fall får sökanden, genom sitt offentliga biträde, möjlighet att lämna synpunkter på protokollet i efterhand. Ibland kan det även vara så att alla frågor inte hinner ställas under utredningen. Har frågor som rör trovärdighetsbedömningen eller asylskälen inte hunnit ställas, genomförs alltid en kompletterande muntlig utredning. Gäller frågorna t.ex. återopade medicinska skäl kan dock skriftlig komplettering i stället ske.

Enheterna är medvetna om att vissa offentliga biträden anser att de förkortade utredningstiderna har inverkat negativt på utredningen. Om det i samband med kommunikeringen av protokollet framkommer allvarliga anmärkningar på det samma bör en kompletterande muntlig utredning bokas in. Enheterna har aldrig, såvitt känt, nekat någon en kompletterande muntlig utredning om detta begärts. De problem som ombuden påtalat bör därför inte uppkomma. Enheterna instämmer dock i biträdenas bedömning att det oftast är bäst om protokollet går igenom innan den muntliga utredningen avslutas.

Asylprövningsenheterna försöker så långt som möjligt att använda sig av auktoriserade tolkar, men det är långtifrån alltid sådana finns att få tag på. Kvaliteten på tolkarna varierar, men bedöms överlag vara acceptabel. Det har nyligen inrättats en tjänst som tolksamordnare på Migrationsverket. Tolksamordnaren ska ta hand om alla klagomål avseende tolkförmedlingarna och de tolkar som anlitas.

Enheterna är väl medvetna om att en muntlig utredning alltid måste hållas innan en asylansökan avslås. I en instruktion från verksamhetsområdeschefen finns det visserligen stöd för att avslå en asylansökan om sökanden inte kommit till asylutredningen trots tre kallelser med mottagningsbevis, så kallade obstruktionsbeslut (VCI 1/2010). Sådana beslut har dock regelmässigt återförvisats från domstolarna, varför man numera aldrig fattar beslut utan att muntlig utredning har hållits. Asylprövningsenheterna har i dag en bättre dialog med mottagningsenheterna och arbetar tillsammans med dem för att få den sökande att delta i den muntliga utredningen. Åtgärder som mottagningsenheten kan vidta är t.ex. att sätta ned dagersättningen eller åka ut till sökanden.

Hur protokollet avseende den muntliga utredningen utformas varierar. En del protokoll återger mer eller mindre ordagrant vad som sagts medan andra sammanfattar svaren under vissa rubriker. Det finns inte någon fast standard för hur protokollen ska se ut. UNHCR, som under åren 2009–2011 granskade asylprövningsenheternas arbete, har dock uppgett att organisationen anser att

handläggare och beslutsfattare i högre utsträckning bör dokumentera vad som händer under den muntliga utredningen, t.ex. olika känslöytringar (arbetet redovisades i rapporten Kvalitet i svensk asylprövning – En studie av Migrationsverkets utredning av och beslut om internationellt skydd, 2011).

Kompletterande utredning

Språkanalyser

Om verket bedömer att sökanden inte har gjort sin hemvist sannolik kan denne erbjudas att genomföra en språkanalys. Enligt asylprövningsenheterna fungerar analyserna bra sedan verket övergått till att i hög utsträckning göra s.k. direktanalyser, vilket innebär att analytikern och sökanden pratar direkt med varandra i stället för att analytikern lyssnar på en inspelning. Samtalen mellan språkanalytikern och sökanden brukar pågå i cirka 30 minuter.

En språkanalys beställs som regel efter den muntliga utredningen. Om språkanalysen motsäger sökandens uppgifter genomförs alltid en kompletterande muntlig utredning. I vissa fall beställs även en kompletterande språkanalys. Så kan t.ex. ske om det offentliga biträdet begär det eller om resultatet av den första analysen har graderats som relativt osäkert.

Kvaliteten på språkanalyserna upplevs överlag som god. I något fall har sökanden framfört klagomål mot språkanalytikerns uppträdande. Berörd enhet har då tagit kontakt med språkanalysföretaget (Språkab) som utrett klagomålet och kontaktat analytikern i fråga. Om det framförs klagomål på språkanalysen ber enheterna som regel om en ny analys. Enheterna kan också begära att det inspelade samtalet ska analyseras av en ny analytiker.

Äkthetskontroller

Åberopade handlingar, vars äkthet betvivlas men där saken inte är uppenbar för var och en, skickas till Migrationsverkets ID-enhet för undersökning.

Asylprövningsenheterna vänder sig relativt sällan direkt till en ambassad för att få information om vissa handlingar är äkta eller om vissa uppgifter som sökanden lämnat, t.ex. om att personen är efterlyst, är korrekta. I de fall det händer brukar den ambassad som mottar förfrågan informera verket om vilka åtgärder som kommer att vidtas. Ansvarig handläggare tar därefter ställning till om detta kan ske med beaktande av sekretessen i ärendet. Mer komplicerade överväganden ska dokumenteras i en tjänsteanteckning. I särskilt svåra ärenden händer det att verkets asylexperter konsulteras.

Tortyrutredningar

Om en asylsökande påstår att han eller hon utsatts för tortyr och denna uppgift är av betydelse för ärendets utgång, men ifrågasätts av Migrationsverket, ska sökanden informeras om att han eller hon har möjlighet att ge in ett läkarutlåtande. Om läkarutlåtandet indikerar att sökandens uppgifter stämmer ska asylprövningsenheten beställa en tortyrskadeutredning, om inte asylberättelsen är behäftad med

allvarliga trovärdighetsbrister. Enheterna är medvetna om att vissa handläggare och beslutsfattare tidigare varit ouppmärksamma på detta. I våras kallades samtliga enheter till ett möte med en verksjurist, representanter från UNHCR och en psykolog från Röda korset. UNCHR redogjorde därvid för de iakttagelser som gjorts i samband med UNHCR:s granskning av svensk asylprövning (se ovan). Verksjuristen gick igenom ett avgörande från CAT (Committee against torture) och verkets nya rättsliga ställningstagande i frågan. Enheternas personal bör därför numera känna till vad som gäller.

Åldersutredningar m.m.

När det gäller förfarandet kring åldersutredningar m.m. kom det ett nytt rättsligt ställningstagande från Migrationsverkets rättschef (RCI 19/2012) och ett från Socialstyrelsen (dnr 31156/2011) sommaren 2012. Enligt verkets ställningstagande ska bedömningen av om den sökande är vuxen eller underårig ske som ett led i den samlade prövningen av den åberopade identiteten, och som regel manifesteras först i samband med att beslut i asylärendet fattas. Enligt asylprövningsenhet barn sker detta numera.

Vidare framgår det av verkets ställningstagande att verket i viss utsträckning är skyldigt att underlätta för en asylsökande som inte lyckats göra sin ålder sannolik genom att t.ex. komplettera utredningen med uppgifter från den unges gode man, skola, socialtjänst m.fl. Eftersom alla sökande som registreras som barn utan legala vårdnadshavare genomgår en utredning enligt socialtjänstlagen bör, enligt ställningstagandet, eventuella dokumenterade uppgifter angående ålder begäras in från socialnämnd när sökanden inte gjort sin ålder sannolik. Enligt asylprövningsenhet barn är socialförvaltningarna dock ofta ovilliga att uttala sig om den unges ålder. Som skäl för sin bristande medverkan uppger socialsekreterarna att de inte vill bidra till att den unge utvisas ur landet. Samtidigt kan de framföra klagomål på Migrationsverket för att verket placerat personer över 18 år på boenden för underåriga. Asylprövningsenheten och socialförvaltningarna runt Malmö har haft möten för att förbättra förståelsen för varandras arbete och i stort fungerar samarbetet bra, men just denna fråga är problematisk.

I de fall sökanden inte har lyckats göra sin identitet och ålder sannolik genom sin utsaga och övrig bevisning bör, enligt ställningstagandet, en medicinsk åldersutredning erbjudas. Detta sker i cirka 20 procent av ärendena avseende ensamkommande barn. Efter Socialstyrelsens ställningstagande erbjuder asylprövningsenheten alltid en medicinsk åldersutredning bestående av de tre momenten pediatrisk utredning samt röntgen av handskelett och tänder. Enligt Socialstyrelsens ställningstagande bör undersökningarna genomföras av ett mindre antal specialister och sakkunniga vid vissa inrättningar. Dessa ska tolka resultaten och formulera utlåtanden till Migrationsverket.

Enligt asylprövningsenhet barn har den sistnämnda skrivningen i Socialstyrelsens ställningstagande fått till följd att flera landsting inte längre anser sig behöva utföra de åldersutredningar Migrationsverket ber om. Att åldersutredningarna inte genom-

förs innebär ett stort problem. Handläggningstiderna, som redan är långa för denna ärendekategori, riskerar att bli ännu längre. Asylprövningsenhet barn överväger nu att fatta beslut i dessa ärenden på befintligt underlag, utan att fullständig medicinsk utredning genomförts (i merparten av ärendena har viss medicinsk utredning skett). Med anledning av den uppkomna situationen har samtliga Migrationsverkets barnprövningsenheter kallats till ett möte den 19 mars 2013 för att diskutera hur frågan ska hanteras.

Beslutsfattande m.m.

Det är den ansvarige handläggaren som sätter upp ett förslag till beslut i ärendet. Beslutsförslaget överlämnas därefter till en beslutsfattare. Det kan hända att beslutsfattaren inte varit inblandad i ärendet förrän han eller hon får det för underskrift.

Enheterna arbetar kontinuerligt med frågan om hur beslut bäst bör utformas.

Underrättelse av beslut i asylärenden sker genom mottagningsenheternas försorg. De ska kalla till muntlig delgivning av besluten.

Aktgranskning

Vid inspektionen granskades drygt 140 akter. Av dessa kom 75 från asylprövningsenhet barn, 63 från asylprövningsenhet 2 och fem från f.d. asylprövningsenhet 3.

På asylprövningsenhet barn hade begärda akter ställts i ordning efter de särskilda kategorier som efterfrågats. De akter som granskades var de 25 äldsta öppna ärendena avseende ensamkommande barn, de 15 äldsta öppna ärendena avseende vuxna och de 22 senaste avgjorda ärendena avseende ensamkommande barn där avslagsbeslut hade meddelats. Därutöver granskades 13 avslutade ärenden där åldersutredningar hade genomförts.

På asylprövningsenhet 2 hade i princip samtliga akter lagts in i ett rum, utan att det framgick hur de hade organiserats. Vid genomgången av de ärenden som granskats visade det sig att JO:s begäran om att få tillgång till de senast avgjorda ärendena, där avslagsbeslut meddelats, inte hade efterkommit. Asylprövningsenheten beklagade det inträffade och upplyste vidare om följande. När enheten fick information om vilka akter JO önskade ta del av bestämdes att en lista på de senast avgjorda ärendena skulle tas fram ett par dagar före inspektionen. Vem som skulle ansvara för detta bestämdes dock inte. Enheten fokuserade därefter på att ta fram de speciellt angivna akter som beställts och uppgiften att ta fram de ärenden där avslagsbeslut hade meddelats föll mellan stolarna (se aktbilaga 19).

Följande noterades.

Asylprövningsenhet barn

Ärenden avseende ensamkommande barn, handläggningstider m.m.

I de senast avgjorda ärendena avseende ensamkommande barn, där avslagsbeslut hade meddelats, uppgick de längsta handläggningstiderna till nio månader. De allra flesta ärendena hade dock avgjorts inom cirka fem månader. I hälften av de granskade ärendena hade beslut fattats inom tre månader.

Enhetens äldsta öppna ärenden hade registrerats hos Migrationsverket under perioden november 2011–april 2012.

I majoriteten av ärendena berodde den utdragna handläggningstiden på en av två saker. Antingen hade det initialt varit aktuellt att överföra sökanden till Malta, eller så hade nya medicinska åldersutredningar initierats efter Socialstyrelsens ställningstagande sommaren 2012. I något fall berodde handläggningstiden på att sökanden hade avvikit men sedan påträffats, varvid handläggningen återupptagits. I ett par fall var ärendets ålder hänförlig till det faktum att ärendet, efter asylprövningsenhetens beslut, hade återförvisats till enheten av migrationsdomstol varvid handläggningen även i de fallen hade återupptagits.

I ett antal ärenden uppkom dock frågetecken kring varför handläggningen hade avstannat under perioder.

I ärende 12-090515 hade ansökan gjorts i april 2012. Ärendet föreföll ha bedömts vara klart för avgörande i juli 2012. Därefter lämnades ärendet utan åtgärd fram till i januari 2013, då asylprövningsenheten skickade ut ett flertal skriftliga frågor till den sökande (se vidare nedan, under ”Muntliga utredningar”). – Angående handläggningstiden upplystes följande. Ansvarig handläggare fick ärendet såsom ”klart för avgörande”. Ärendet överlämnades till en handläggare för att ett beslutsförslag skulle upprättats vid en övertidsinsats under tidig höst 2012. Handläggaren hann dock inte sätta upp något beslut. Han lämnade inte heller igen ärendet till ansvarig handläggare. Den ansvarige handläggaren var hårt belastad, och ärendet föll mellan stolarna. Först i december 2012 fick den ansvarige handläggaren tillbaka ärendet och återupptog då detta på sätt som framkommer nedan, under rubriken ”Utredningar”.

Två ärenden (12-167358 och 12-139961) hade vid tiden för granskningen en handläggningstid om sex respektive nio månader och hade varit klara för avgörande sedan oktober 2012. – Följande upplystes. Det finns ett antal ärenden som är klara för avgörande men som ligger i balans. I de ärenden som varit klara för avgörande sedan i oktober 2012 kan beslut påräknas inom kort. Enheten arbetar för att få ned balanserna genom att t.ex. ha vissa ”beslutsveckor”, under vilka man inte har muntliga utredningar utan endast fattar beslut. Den uppkomna balansen beror på den kraftigt ökade ärendeinströmningen efter sommaren 2012.

Ärenden avseende vuxna/familjer, handläggningstider

Enhetens äldsta öppna ärende hade registrerats hos Migrationsverket i oktober 2010. Övriga ärenden hade kommit in till verket under perioden oktober–november 2011. I fyra av de granskade ärendena hade beslut fattats vid tidpunkten för granskningen.

I en tredjedel av ärendena påverkades handläggningstiden av att det initialt hade varit aktuellt att överföra sökanden till Malta. I ett par fall berodde handläggningstiden på att ärendena var särpräglade. Ytterligare några fall gällde ärenden som efter beslut av domstol återförvisats till verket (enhetens äldsta ärende hörde till denna kategori). I den sista tredjedelen hade ärendena legat obearbetade en längre tid under 2012 (bl.a. 12-026162, 12-027798, 12-031990). Det framgick inte vad detta berodde på. Följande upplystes.

Den prövningsenhet som den ansvarige handläggaren arbetade på vid tillfället prioriterade utredningar under våren och sommaren 2012. Från september prioriterades att avgöra ärenden från Syrien. Den ansvarige handläggaren arbetade halvtid från september 2012. Flera faktorer har enligt handläggaren bidragit till att ärendena har blivit liggande; enhetens prioriteringar, stress hos den enskilde handläggaren och den höga arbetsbelastningen på enheten.

Ärende 12–026162 är komplicerat. På grund av den höga arbetsbelastningen har inte någon beslutsfattare haft tid att gå igenom det omfattande materialet. Vidare uppgav sökanden att hans barn och fru var på väg till Sverige, varför man beslutade att avvakta med handläggningen till dess att familjen var samlad.

I ärende 12–031990 kom det under våren och sommaren 2012 in anonyma tips, vilka var svåra att reda ut. På grund av enhetens arbetsbelastning hade ingen tid att ta itu med tipsen och följa upp handläggningen. Föredragning av ärendet har skett för fyra beslutsfattare.

Utredningar*Muntliga utredningar*

I samtliga granskade ärenden hade det hållits muntliga utredningar där offentliga biträden, tolkar och, i förekommande fall, gode män närvarat. Utredningarna var, såvitt kunde bedömas, väl dokumenterade i protokollen. Utredarna hade varit noggranna med att kontrollera att sökanden och tolken förstod varandra. Det fanns exempel på att utredningen avbrutits på grund av att det uppstått problem med tolkningen. I dessa fall hade en ny utredning, med annan tolk, hållits.

I cirka en tredjedel av ärendena hade protokollet lästs upp vid slutet av intervjun. I övriga fall hade det offentliga biträdet fått i uppgift att gå igenom protokollet med sökanden i efterhand och därefter komma in med eventuella justeringar eller kompletteringar. I vissa ärenden hade dessa justeringar och kompletteringar varit omfattande. I ett antal ärenden hade kompletterande muntliga utredningar hållits.

I två ärenden (12-018921 och 12-090515) hade det i efterhand skriftligen ställts ett stort antal frågor, cirka 20 stycken, till sökanden via det offentliga biträdet. Frågorna hade bl.a. avsett skälen för asyl.

Följande upplystes. Det strider mot enhetens praxis att skriftligen ställa frågor om asylskälen. Det är även olämpligt att ställa omfattande frågor skriftligen. I stället bör en kompletterande muntlig utredning hållas. Så borde ha skett i de nu aktuella fallen. Enligt den nya föredragningspromemoria som asylprövningsenheten har börjat använda ska det under handläggningen göras minst tre föredragningar för beslutsfattare; inför, under och efter den muntliga utredningen. En föredragning för beslutsfattare kan många gånger förhindra att det i ett sent skede visar sig att vissa frågor inte utretts på det sätt som bort ske. Om en sökande begär en kompletterande utredning genomförs regelmässigt en sådan.

Medarbetare från JO närvarade vid en muntlig utredning avseende en asylsökande vuxen man från Irak. Intervjun genomfördes på ett ledigt men stringent sätt. Stämningen i rummet var god och bemötandet var bra. Sökanden erhöll relevant information både inför och efter intervjun. Mot slutet sammanfattades vad som framkommit under intervjun och oklarheter redde ut.

Åldersutredningar

I många av de granskade ärendena där sökanden uppgett sig vara under 18 år hade medicinsk åldersutredning genomförts. I de ärenden som hade begärts fram i denna kategori hade Migrationsverket i samtliga fall utrett och bedömt den sökandes ålder innan ställningstagandena från Socialstyrelsen och Migrationsverkets rättschef kom. I samtliga ärenden hade Migrationsverket bedömt att den sökande var över 18 år och avslagit asylansökan. Besluten hade överprövats av migrationsdomstol.

I ett ärende (12-090456) föreföll det bara finnas ett uttryckligt samtycke till medicinsk utredning i form av handledsröntgen, vilket lämnades vid asylutredningen. Däremot fanns något samtycke inte dokumenterat vad gällde den tandröntgen och pediatrika undersökning som kom att genomföras senare under handläggningen.

Följande upplystes. I de fall medicinsk åldersutredning aktualiseras begär asylprövningsenheten numera alltid röntgenundersökning av handskelett och tänder samt en pediatrik undersökning, eftersom det enligt Socialstyrelsens och Migrationsverkets ställningstaganden framgår att en medicinsk åldersbedömning ska bestå av samtliga dessa tre moment. I äldre ärenden där endast ett av momenten utförts (i enlighet med tidigare praxis) tillfrågar asylprövningsenheten den sökande om denne vill genomgå alla tre momenten. Att det finns ett samtycke till medicinsk utredning och vad sökanden samtyckt till ska enligt Migrationsverkets interna riktlinjer dokumenteras i ärendet. Vanligtvis ringer handläggaren till sökandens gode man när frågan om samtycke aktualiseras. Den gode mannen talar sedan med sökanden och lämnar därefter besked till handläggaren. Även det offentliga biträdet

brukar kontaktas. Sökandens samtycke inhämtas regelmässigt, men ibland dokumenteras inte detta på erforderligt sätt.

Ordning i dossiererna och dokumentation m.m.

I ärende 12-021164 saknades flera handlingar. Ett antal av dessa kunde skrivas ut från ärendehanteringssystemet Skapa. Dossieren hade varit hos andra enheter inom Migrationsverket och även hos polisen, innan den kommit till asylprövningsenhet barn i Malmö.

I ärende 11-739871 var det en påtaglig oordning i dossieren. Därutöver föreföll flera handlingar inte ha aktbilagerats och en av två ifyllda blanketter gällande "information for tracing families of unaccompanied minors" verkade inte höra till det aktuella ärendet.

Följande upplystes. Aktbilageringen har inte skötts på ett konsekvent sätt. Kommer flera handlingar in samlat till Migrationsverket kan handlingarna antingen hanteras som en aktbilaga eller som flera. I detta fall har dessa två förfaringsätt blandats, vilket t.ex. medfört att endast några bilagor till ett och samma yttrande åsatts aktbilagenummer och antecknats i dagboksbladet. Det bekräftades att dossieren var rörig och att hanteringen inte hade varit korrekt.

Även i ärende 12-041024 var det oordning i dossieren och vissa handlingar, bl.a. biträdesförordnandet, saknades. Ärendet hade inledningsvis handlagts vid Migrationsverkets Dublinenhet.

Följande upplystes. Det är oklart var själva biträdesförordnandet finns. Vissa handlingar från asylprövningsenheten (t.ex. begäran om medicinsk åldersutredning i form av handleds- och tandröntgen) har felaktigt registrerats i mottagningsenhetens akt (akt 2).

Man arbetar med att komma till rätta med problem av detta slag. Bland annat har ett rutindokument upprättats där vikten av att ha ordning och reda i dossiererna, att aktbilagera korrekt och att omedelbart sortera in inkommen post i rätt dossier framhålls.

I ärende 12-026162 inkom biträdet den 1 september 2012 med en förfrågan angående ärendets handläggning. Av akten framgick inte huruvida förfrågan hade besvarats.

Det upplystes att ansvarig handläggare haft kontakt med biträdet och svarat på förfrågan. Av förbiseende har detta inte dokumenterats i ärendet.

Muntliga upplysningar inhämtades även beträffande ett ärende hos JO i vilket ett offentligt biträde framfört synpunkter på att asylprövningsenheten inte hade besvarat vissa skrivelser. Ärendet avslutades den 16 april 2013. I beslutet uttalade ställföreträdande justitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt kritik mot Migrationsverket för att ombudets skrivelser inte hade besvarats (se JO:s ärende 1076-2013).

Beslutsformulering

I huvuddelen av de avslutade ärendena, där sökanden ansetts vara underårig och beslut om avslag meddelats, fanns följande skrivning på första sidan av beslutet.

Om ett utvisnings- eller avvisningsbeslut ska verkställas genom svenska myndigheters försorg (Migrationsverket eller polismyndigheten) ska de se till att du blir mottagen av någon anhörig alternativt av ett offentligt eller frivilligt socialt organ, till exempel ett barnhem.

Följande upplystes. Såvitt känt har det aldrig varit något problem att verkställa en person som fyllt 18 år efter Migrationsverkets beslut, trots att formuleringen i beslutet synes ange att ett ordnat mottagande alltid ska finnas för personen i fråga. Beslutsformuleringen härstammar från en malltext. Det finns även en annan malltext som inleds med ”eftersom du är att anse som underårig...”. Enheten avser att ta upp frågan om hur besluten bör utformas till diskussion.

Asylprövningsenhet 2

Ärenden avseende vuxna/familjer, handläggningstider

Enhetens äldsta öppna ärenden hade registrerats hos Migrationsverket under perioden februari 2010–mars 2012. Följande framkom vid granskningen.

I cirka en femtedel av ärendena berodde handläggningstiden på att det initialt hade varit aktuellt att överföra sökanden till Malta. I ytterligare en femtedel av ärendena syntes ärendehandläggningen ha avstannat på grund av prioriteringsordningen inför hösten 2012 (VCA 57/2012). I cirka tio procent var ärendets ålder hänförlig till att det, efter asylprövningsenhetens beslut, hade återförvisats till enheten av migrationsdomstol varvid handläggningen hade återupptagits. I ungefär lika många fall berodde ärendets ålder på att det hade inletts vid en tillståndsenhet, men under handläggningens gång kommit att överlämnas till asylprövningsenheten.

Vidare hade ett antal ärenden blivit liggande under lång tid i avvaktan på svar på förfrågningar enligt Dublinförordningen¹ eller s.k. SIS-förfrågningar (förfrågningar till andra medlemsstater sedan det konstaterats att sökanden finns registrerad på spärllistan i Schengen Information System). Bland annat hade ärende 11-744843 legat obearbetat under sju månader i avvaktan på besked med anledning av en SIS-förfrågan.

Följande upplystes.

Finns den asylsökande på SIS-spärllista kan uppehållstillstånd endast beviljas under vissa särskilda förutsättningar. Migrationsverket måste därvid samråda med

¹ Rådets förordning [EG] nr 343/2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som getts in av en tredjelandsmedborgare

den stat som registrerat spärren. Det förekommer att vissa medlemsstater underlåter att svara på ett sådant samråd vilket förlänger handläggningstiden väsentligt.

En förfrågan med stöd av Dublinförordningen görs som regel för att kontrollera vilken medlemsstat som ska ansvara för asylprövningen, men kan också göras om det finns indikationer på att sökanden har ett uppehållstillstånd i ett annat medlemsland. När en sådan förfrågan aktualiseras övergår ansvaret för ärendet till Dublinenheten i Stockholm. Asylprövningsenheten vidtar därför inte några ytterligare handläggningsåtgärder förrän ärendet eventuellt återlämnas från Dublinenheten. I undantagsfall, när sannolikheten för att asylprövningen kommer att påverkas av Dublinförfrågan bedöms som liten, kan det dock överenskommas med Dublinenheten att ärendet ska fortsätta att handläggas vid asylprövningsenheten trots att en förfrågan görs.

Frågor om varför handläggningen avstannat uppkom därutöver i följande fall.

I enhetens äldsta ärenden (11-481816 och 11-481818) uppgick handläggningstiden för närvarande till tre år. Ärendena hade återförvisats från migrationsdomstol vid två tillfällen. Ärendena föreföll ha varit klara för avgörande i december 2012. Några handläggningsåtgärder hade inte vidtagits därefter.

Följande upplystes.

Migrationsdomstolen beslutade att återförvisa ärendena den 31 oktober 2012, för att verket skulle pröva sökandenas individuella asylskäl mot Gaza. Akterna inkom till enheten den 8 november 2012. Eftersom asylexperterna hade varit inblandade i de tidigare besluten föredrogs ärendena återigen för dem och det beslutades att yttrande skulle begäras in från det offentliga biträdet. Ärendena föredrogs därefter för experterna i slutet av december 2012 och bedömdes som klara för avgörande. På grund av omstrukturering av enheterna i Malmö delades inte ärendena ut till beslutsfattare för att skriva beslut i förrän den 21 januari 2013.

Vid beslutsskrivningen fann beslutsfattaren att sökandenas individuella asylskäl inte hade utretts tillräckligt. Ärendena föredrogs återigen för experterna i slutet av februari 2013 och det beslutades därvid att ytterligare muntlighet krävdes (trovärdighetsaspekter). Akterna lades till assistent för bokning av muntlig komplettering den 28 februari 2013. Efter inspektionen kallades sökandena till muntlig komplettering som numera genomförts.

I ärende 11-962704 inkom asylansökan i oktober 2011. Ärendet låg obearbetat under flera perioder, som mest drygt sju månader i följd. Beslut hade fortfarande inte fattats. Det upplystes att ärendet omfattades av den prioriteringsordning som anges i VCA 57/2012 och att det därför varit "parkerat" från den 17 september 2012 till den 21 januari 2013. Migrationsverket hade nu begärt och fått slutyttrandet från det offentliga biträdet.

I ärende 11-963790 uppgick handläggningstiden vid tidpunkten för granskningen till 16 månader. Sökanden hade fötts i Sverige.

Följande upplystes. Ärendet är komplicerat eftersom sökanden har en medfödd sjukdom och det har varit nödvändigt att utreda bl.a. vilken vård som behövs och kan erbjudas i hemlandet. Ärendet har även komplicerats av att det inledningsvis var oklart från vilket land familjen kom. Expertgruppen har varit involverad i ärendet sedan det initierades i november 2011. Ärendet är klart för avgörande och kommer att föredras i gruppen för särskilt svåra ärenden.

I ärende 11-420528 beviljade migrationsdomstol sökanden ny prövning och återförvisade ärendet till Migrationsverket den 28 mars 2012. Mycket få handläggningsåtgärder hade dokumenterats därefter.

Följande upplystes.

Ärendet inkom till asylprövningsenhet 2, från förvaltningsprocessenheten i Stockholm, först den 23 maj 2012. På grund av svårigheter att komma i kontakt med det offentliga biträdet förelades biträdet inte att inkomma med yttrande i ärendet förrän den 2 september 2012. Samma dag som yttrandet skulle vara inne begärde biträdet anstånd. I anledning av detta behövde Migrationsverket komma i kontakt med honom. Efter upprepade försök, både per telefon och brev, nådde verket honom till slut den 9 november 2012. Efter att bitrådets inlägga inkommit fördelades ärendet den 3 december 2012 till en beslutsfattare. Beslut i ärendet fattades den 22 mars 2013.

I ett antal familjeärenden (12-054512 m.fl. och 12-047084 m.fl.) uppgick handläggningstiderna till cirka ett år. Det första familjeärendet avgjordes den 1 mars 2013, det andra var alltjämt öppet. Anledningen till de långa handläggningstiderna framgick inte av akterna.

Följande upplystes gällande ärende 12-054512 m.fl. Handläggaren fick ärendet i slutet av september och kan alltså endast redogöra för dess gång därefter. När handläggaren först fick ärendet behövde vissa handläggningsåtgärder vidtas och yttrande inväntas. Migrationsverket kom sedan fram till att kvinnan kunde utvisas till två länder. Det uppstod vissa frågetecken kring vilket lagrum som var aktuellt rörande detta, varför ärendet fick föredras för asylexperterna. Det tog ganska lång tid innan enheten fick en föredragningsstid. När detta problem väl hade löst sig, hade kvinnan fött ett barn, varför barnets asylansökan fick inväntas. Även barnfokuserat samtal skulle hållas med föräldrarna, vilket gjordes i januari. Efter detta inväntades ett eventuellt yttrande från det offentliga biträdet innan verket kunde gå till beslut. Beslut togs kort därefter.

Ärende 12-047084 m.fl. kommenteras nedan.

I ärende 12-038805, som återgått från Dublinenheten till asylprövningsenheten, fattades beslut om att ett offentligt biträde skulle förordnas i oktober 2012. Biträdet

förordnades dock först i januari 2013. I samband därmed kallades sökanden till en muntlig utredning.

Följande upplystes. På grund av hög arbetsbelastning, låg bemanning på enheten och begränsat antal lediga utredningsrum, tvingades assistenterna prioritera akuta ärenden. Detta ärende bedömdes inte som akut vilket medförde att det tog längre tid att åtgärda och hitta något utredningstillfälle.

I ärende 11-708118, som anhängiggjorts vid en tillståndsenhet, anförde sökanden i oktober 2012 asylskäl, varvid ärendet flyttades över till asylprövningsenheten. I december 2012 fattades beslut om att förordna ett offentligt biträde. Först i februari 2013 skickades en kallelse till muntlig utredning vid asylprövningsenheten. Något offentligt biträde hade vid denna tidpunkt fortfarande inte förordnats.

Följande upplystes. Den 5 december 2012 fattades ett familjebeslut för modern och dottern att förordna offentligt biträde. Den 18 januari 2013 utgick information till det offentliga biträdet. Detta registrerades men lades bara i moderns dossier även om förordnandet och informationen omfattade både dottern och modern. Detta är nu åtgärdat och en kopia av informationen ligger i dotterns dossier.

I ett par ärenden (12-051219 och 12-051154) dröjde det cirka fyra månader innan asylprövningsenheten tog ställning till förfrågningar om entledigande respektive förordnande av offentligt biträde.

Följande upplystes. En begäran om entledigande respektive förordnande av offentligt biträde bör inte bli liggande utan åtgärd på det sätt som skett i de aktuella ärendena. Anledningen till att det tog så lång tid att ta ställning till förfrågningar om entledigande respektive förordnande av offentligt biträde är enligt beslutsfattaren tidsbrist och hög arbetsbelastning.

Utredningar

I samtliga granskade ärenden hade det hållits muntliga utredningar vid vilka tolk och, i förekommande fall, offentliga biträden närvarat. Utredningarna var, såvitt kunde bedömas, väl dokumenterade i protokollen.

I de granskade ärendena fanns exempel (bl.a. i 12-047081) på att det efter den muntliga utredningen skriftligen ställts ett antal frågor avseende sökandens skäl för asyl.

Följande upplystes gällande ärendena 12-047081, 12-047084 m.fl. Asylutredning företogs den 12 april 2012. Efter att slutyttrande från biträdet och begärt yttrande från Säkerhetspolisen inkommit överlämnades ärendet från den dåvarande handläggaren till en teamledare den 14 september 2012. Den nuvarande handläggaren fick ärendet den 15 december 2012. Efter juledigheterna tog handläggaren kontakt med biträdet för att höra huruvida biträdet fortsatt skulle stå som förordnad för båda makarna, då dessa hade separerat efter asylutredningen. Biträdet bad om tid för att tala med sökandena. Den 8 februari 2013 inkom ett brev

från biträdet där det framkom att de sökande inte hade något emot att samma biträde var förordnat i deras respektive ärende.

Handläggaren föredrog ärendet för en beslutsfattare. Mot bakgrund av att yttrandet från biträdet hade inkommit den 8 maj 2012 fattades beslut om att fråga ombudet om några skäl tillkommit i ärendena. Därutöver ställdes vissa förtydligande frågor angående bl.a. asylskälen i makans ärende. I samband med yttrandet framkom det att maken hade konverterat till kristendom. Eftersom detta skulle kunna medföra flyktingstatusförklaring beslutade handläggaren och beslutsfattaren att kalla till kompletterande muntlig utredning, för att se om konverteringen baserades på en genuin tro hos sökanden.

Medarbetare från JO närvarade vid två muntliga utredningar. Den ena avsåg en asylsökande man från Syrien och den andra en asylsökande man från Uganda. Intervjuerna genomfördes på ett ledigt men stringent sätt. Stämningen i rummet var god och bemötandet var bra. Sökanden erhöll relevant information både inför och efter intervjun. Mot slutet sammanfattades i ett av fallen vad som framkommit under intervjun och oklarheter reddes ut. I det andra fallet ansåg beslutsfattaren att det inte fanns någon anledning att sammanfatta vad som framkommit med hänsyn till omständigheterna i det aktuella ärendet.

Kommunicering

I ett ärende (12-047074) uppmärksammades det att asylprövningsenheten inte hade underrättat sökanden om att en begäran om yttrande hade begärts från Säkerhetspolisen. Yttrandet från Säkerhetspolisen, som inte diarieförts, hade inte heller kommunicerats med sökanden.

Följande upplystes. Migrationsverket ska alltid underrätta sökanden när ett yttrande från Säkerhetspolisen begärs. Säkerhetspolisens yttrande ska vidare diarieföras och kommuniceras med sökanden eller dennes offentliga biträde. I detta fall synes rutinerna ha brustit. Samtliga medarbetare ska snarast påminnas om att Säkerhetspolisens yttrande ska diarieföras och kommuniceras.

Ordning i dossiererna och dokumentation

I familjeärenden (se bl.a. 12-045643) förekom att handläggningsåtgärder, som föreföll beröra samtliga sökande, diarieförts i endast ett av ärendena.

I ett antal ärenden saknades vissa aktbilagor i det material som fanns tillgängligt för granskning (bl.a. 12-149073 och 12-001894). Handlingarna verkade dock kunna tas fram ur ärendehanteringssystemet Skapa.

I några ärenden noterades att det inte dokumenterats vilka åtgärder som vidtagits men att det framgick indirekt av senare handlingar (se t.ex. 12-045641 och 11-957505 där beslut om anstånd saknades och 12-001894 där det var oklart vad som kommunicerats med sökanden).

Det förekom även fördröjning med diarieföring av handlingar (se bl.a. ärende 12-045641 och 12-051219) och att akterna var i oordning (se bl.a. ärende 12-185919).

Följande upplystes. Att dokumentation och registrering av handlingar sker på ett korrekt sätt samt att dossiererna är i ordning är av stor vikt. Enheten jobbar aktivt med dessa frågor.

Vid protokollet

Nina Hubendick

Marie-Louise Collin

Protokollet justerat

Lina Forzelius